

Information om antikvarisk medverkande

För att uppnå ett bra resultat vid restaurering och ombyggnad av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse är det viktigt att antikvarisk expertis medverkar genom hela processen – från planering till avslutande besiktning. Syftet med en sådan medverkan är bland annat att dokumentera arbetena och se till så att de kulturhistoriska värdena tas tillvara.

Enligt 3:e och 4:e kapitlet i kulturmiljölagen får länsstyrelsen i tillstånd om ändringar på byggnadsminnen och kyrkliga kulturminnen ställa villkor om hur arbetena ska utföras samt vilken dokumentation som behövs. Det samma gäller för bidrag enligt vad som anges i förordningen om bidrag till förvaltning av värdefulla kulturmiljöer. Ett sådant villkor kan vara att arbetet ska utföras under antikvarisk medverkan. Se vidare Riksantikvarieämbetets vägledning Antikvarisk medverkan.

Fördelning av ansvar och kostnader

Det är fastighetsägarens ansvar att se till så att länsstyrelsens beslut och villkor följs. Till sin hjälp har fastighetsägaren den antikvariska experten.

Det är fastighetsägaren som står för kostnaderna för medverkan och dokumentation. Överenskommelse om kostnaden görs därför mellan fastighetsägaren och den antikvariska experten.

Vid vård- och underhållsarbeten på byggnadsminnen har fastighetsägaren möjlighet att söka bidrag hos Länsstyrelsen. Vid beviljat bidrag kan även bidrag för antikvarisk medverkan och dokumentation ges.

Exempel på arbetsuppgifter

Hur omfattande den antikvariska medverkan blir varierar i hög grad mellan olika projekt. Den kan innefatta allt från att enbart göra enstaka besiktningar till att kontinuerligt följa och dokumentera arbetena och delta i byggmöten. En klar gräns bör dock finnas mot vad som omfattas av länsstyrelsens egen myndighetsutövning.

Vanligt förekommande uppgifter för den antikvariska experten kan vara:

- Ge detaljanvisningar om hur en åtgärd ska utföras eller vilka material som ska användas
- Bistå med råd till byggherren/fastighetsägaren
- Bevaka vad som framkommer under arbetet
- Uppmärksamma planerade och gjorda avvikelser från tillståndsbeslutet
- Dokumentera iakttagelser av byggnadshistorisk art
- Ställa samman rapport efter avslutat arbete

Krav på antikvarisk expert

Nedan följer Länsstyrelsen Skånes krav för antikvarisk expert vid arbeten på byggnadsminnen, kyrkliga kulturminnen och vid bidragsärenden.

Krav på teoretisk kunskap

Den antikvariska experten ska ur ett kulturhistoriskt perspektiv kunna tolka och analysera byggnadsverk och anläggningar, kunna utföra kulturhistoriska värderingar samt kunna redogöra för hur det kulturhistoriska värdet påverkas vid ändringar av byggnadsverk och anläggningar. Detta innebär att den antikvariska experten ska ha kunskaper om:

- byggnadstekniker, byggnadstraditioner och material,
- restaureringsteori och dess historia,
- arkitekturhistoria.

Den antikvariska experten ska ha ingående kunskaper om kulturmiljölagen, där särskild vikt läggs vid kunskaper om 3 och 4 kapitlet samt god kännedom om de övriga lagar och regelverk som är tillämpbara vid ändring av byggnadsverk och anläggningar. I uppdraget ligger också att ha kännedom och tillämpa kulturmiljöhänsyn utifrån lokalt och regionalt perspektiv.

Expertens ska ha högskoleexamen som innefattar eller har kompletterats med byggnadsantikvarisk inriktning. Alternativt kan personen ha en dokumenterad mångårig yrkesverksamhet som motsvarar utbildningskravet.

Krav på erfarenhet och lämplighet

Dokumenterad erfarenhet av antikvarisk medverkan enligt KML är ett krav. Sådan erfarenhet kan experten ha fått genom:

- A. arbetsuppgifter som i väsentlig grad innefattar kulturhistorisk värdering av bebyggelse under minst *två år*,
- i kombination med att
- B. under de senaste *fem åren* ha haft ansvar för *tre* större projekt med antikvarisk medverkan, eller ha medverkat i *fem* sådana projekt under handledning av kvalificerad antikvarisk expert.

Särskild kompetens och/eller erfarenhet vid olika typer av arbeten kan komma att krävas. Till exempel kan detta gälla vid konserveringsarbeten, begravningsplatser eller kyrkliga föremål.

Val av antikvarisk expert

I samband med att fastighetsägaren ansöker om ändring av ett byggnadsminne eller kyrka/begravningsplats samt bidrag till kulturmiljövård anger fastighetsägaren vem denne har för avsikt att anlita som antikvarisk expert. Därefter kan länsstyrelsen göra en bedömning om behovet av antikvarisk medverkan samt om personen är lämplig utifrån ovan ställda krav.

På vilket sätt antikvarisk medverkan utförts i tidigare uppdrag ligger till grund för hur Länsstyrelsen bedömer expertens lämplighet.

För att Länsstyrelsen ska kunna bedöma expertens lämplighet behöver Länsstyrelsen få tillgång till personens tidigare uppdrag exempelvis i form av ett CV.

Avstämning under arbetets gång

Beroende på projektets storlek kan det vara lämpligt att vid bestämda tidpunkter ha avstämningar med Länsstyrelsen. Eventuella avvikelser från beslutet kan då gås igenom för att se om nya beslut behöver tas.

Dokumentation av arbetet

Dokumentation ska utföras av antikvarisk expert och sammanställas i en rapport vilken efter avslutade arbeten ska skickas till länsstyrelsen. Villkor för dokumentation ställs i länsstyrelsens beslut. Det är mycket viktigt att rapporter skickas till länsstyrelsen direkt när uppdraget är avslutat. Om det vid upprepade tillfällen inte inkommer rapporter inom avtalad tid kan detta vara avgörande för hur länsstyrelsen ställer sig till expertens medverkan i kommande projekt.

Byte av antikvarisk expert

Av olika anledningar kan det vara aktuellt att byta antikvarisk expert i ett projekt. Vid byte av expert är det fastighetsägarens ansvar att ansöka om Länsstyrelsens godkännande.

Omprövning av lämplighet

I sådana fall där det framkommer att den antikvariska experten inte fullföljt sitt uppdrag utifrån vad som anges i denna information kan Länsstyrelsen komma att ompröva lämpligheten.

Övriga upplysningar

Om Ni har frågor angående antikvarisk medverkan ta kontakt med någon av oss på Länsstyrelsens kulturmiljöenhet som handlägger ärenden för kyrkliga kulturminnen, byggnadsminnen och bidrag till kulturmiljövård.